

Звичка жити

Марія Козиренко

(3/4, Am)

"Самотній натовп"

(назва культурологічної

праці Рісмена).

Самый звонкий крик — тишина,

самый яркий свет — ночь...

Едмунд Шклярський

За дверима тихо. Так і повинно бути. Тиша дозволяє відчувати кожного з тих, хто зараз мовчить за цими дверима. Відчувати напружено-безсилі погляди кількох тисяч людей, які зранку, як завжди, зібралися біля мого дому. Чекають... А це? що? Десь аж там, за рогом, до якого розтяглися люди, творить свій варіант тиші духовий оркестр. Осінній павучок плете у хрипкому горлі труби липке мереживо. На що він сподівається? Поснідати якою-небудь напівмертвою комашкою, що ледве відігрілася під ранковими променями вже майже зимового сонця? Чи відірватися від мідних стін з першими ж нотами крику, миттєво перетворивши своє не надто хитре плетиво у справжній міжсезонний павуколіт?

Десь за високими дахами, крізь тонкі чорні ієрогліфи телевізійних антен сходить сонце, поволі, наче навмисне розтягуючи кожну мить. Розчиняє свої червоно-золоті кольори у блідому блакитному, від чого він чомусь стає тільки яскравішим.

Немає нічого гучнішого за думки у власній голові — це моя тиша, ніким і нічим не порушена; вона розростається, займаючи вже майже всю кімнату, і поширюється далі на весь мій формально обмежений стінами життєвий простір. Коли він заповниться вщерть, тиша почне густішати й поступово набуде кольору.

Люди за дверима стають усе відчутніші. Майже дев'ята... Саме час збиратися. Такий звичний джинсовий ритуал з елементами самотнього лондонського чаювання.

Ще трохи почекаати. Доки відчуття стане невідворотно-захоплюючим. Ще трохи. Доки неможливо буде відступити, зробити щось не так, як завжди, порушити заведений порядок хоча б у найменшій дрібниці: довжині або напрямі кроку, глибині або ритмічності вдиху й видиху... Один. Два. Три. Двері відчиняються рвучко, за чверть секунди до того, як я до них торкаюся, самі собою, ніби звільняючись від величезної напруги. Один. Два. Три. Останній проблеск думки про втечу. Виходжу на вулицю. Тисячі поглядів пробиваються крізь мене у відчинені двері до кімнат, нишпорять по кутках, наче сподіваються знайти десь там таємну причину свого щоденного кількогадинного очікування, наче у мене під ліжком заховано якийсь секретний вимикач, яким можна миттєво змінити цей незрозумілий навіть для мене ритуал.

Я спускаюся сходами й опиняюся за кілька метрів від цього дивного "самотнього натовпу". Охоронці тиші? Відчуваю, що ні.

Мовчазний акомпонемент... До-ля: виходити вранці з дому й бачити ті самі тисячі очей; не мати змоги дізнатися, що вони від мене хочуть, але цілком освідомлювати, що так повинно бути, що це якась закономірність, щоусе відбувається за одвічною системою "причина-наслідок". Мовчання, напружено-сі-ре-діз... Кода.

Чую, як за моєю спиною зачинилися двері. Ці люди знову нічого не знайшли, я не сумнівалася, що буде так. Я не підйду до них, я не віддам їм свою тишу. Хоча вони вже не лякають мене, як тоді, коли я вперше побачила їх за своїм вікном. Я майже звикла. Змирилася. Так людина спочатку бореться з пронизливим холодом, а потім заспокоюється й засинає, замерзаючи...

Йду від них... Знаю, що ніхто за мною не поженеться — вони будуть вичікувати, мовчки, скільки буде потрібно. Що ж їм, врешті, треба...

В небі висіло вилиняле сонце. На цій вулиці завжди тихо. Здавалося б — три кроки від центру міста, від нервового гуркоту швидкості й кількості... Людей біля мого дому вже немає — розійшлися, розчинилися у галасі прилеглих вулиць. Йду за ними...

Дивно, що я ніколи не зустрічала жодного з них десь-інде. Магази́ни, кав'ярні, базари, трамваї, тролейбуси, кіно, кабінети, приймальні і вбиральні... Ніде. Хоча іноді чиєсь обличчя видається мені знайомим, але, придивляючись, я знаходжу все більше незнайомих рис. Так, ніби поза Тим натовпом людина є іншою. Ніби всі вони разом становлять якусь анатомічно-духовну єдність...

Сонце перепливає небом пунктирний розділ половини дня... Наливається, просвічує соком через тонку шкіру і замість того, щоб луснути, завалюється за найближчу багатоповерхівку.

Дорога до мого дому чомусь мокра. Та ж за цілий день навіть натяку на дощ не було... Певно, поливальні машини полювали на пил, ледве встигли до закриття сезону... Чи, може, до мого дому вже ходять на уклін якісь мовчазні паломники, рясно зрошуючи асфальт катарсичними сльозами прощення усіх балакучих та спокути власновимовленого слова... Поливальні машини, поливальні машини...

Кожен крок, щораз ближчий до будинку, видається важчим. Наче я не йду, а рухаю своїми ногами Землю, неймовірним фізичним зусиллям наближаючи до себе дім. Щось не так. Зупиняюсь перед сходами. На вікні сидить сірий кіт (саме кіт, а не кішка — бо має виразно чоловічий вираз морди), у кімнаті горить світло. У мене ніколи не було кота. Світло в моєму домі було від початку історії, але ж...

Збігаю сходами нагору, від(к)риваю незамкнені двері, ступаю в дім... і спиняюся на порозі. Безсила. Тиха. Я чую, як зістрибнув з підвіконня на килим кіт. За мить він уже треться своїм сірим хутром об мої ноги. Сідаю, прямо тут, на підлогу біля дверей, беру на руки кота і загортаю його по самі вуса у свій теплий светр.

Я знаю, що він зараз там, у кімнаті... ходить, обійнявши себе за плечі. Час від часу поправляє волосся, не тому, що того потребує зачіска, а тому, що нервує. З тієї самої причини по черзі пильно вивчає то візерунки на килимі, то цяточки й квітки на шпалерах, то родимку на безіменному пальці лівої руки. Знаю, що маю почати перша.

Господиня дому, сидячи біля порогу, із закутаним у светр незнайомим мурким котом:

— Я тебе не чекала... сьогодні... та й узагалі... Не думала, що ти колись повернешся. Навіть встигла забути, що колись було інакше, без самоти... знаєш, із цим можна жити, згодом утворюється такий собі симбіоз: воно жере твої спогади, мрії, живиться твоїми почуттями, а ти натомість отримуєш безболісне механічне існування... А останнім часом...

Гість, якого не хочеться називати гостем, з кімнати:

— Я теж забув... Ні — піддався тиші... Знаєш, це так дивно — відчувати її у власній голові... та я, власне, не про те... ти завела кішку?

— Це кіт.

— Кіт... А звати його як?

— ... кіт... Тихоном... звати... Тишко...

Пауза для думок обох співрозмовників.

— Я прийшов зранку, а двері відчинені... тебе не було... я так давно не був у цьому домі... здається, новий замок... ти дуже розгублена... кіт дряпався у двері...

— Розгублена, загублена, погублена, втрачена...

— Не кажи так.

Ще одна пауза (трохи довша). Кіт фуркає від довгої шерстинки светра, яка потрапила йому до носа.

— Знаєш, я б, може, й не прийшов, якби... якби не вони... вони щось хочуть, ні — вони вимагають! Якби я сьогодні не втік до тебе, то певно, вже не зміг би з цим нічого вдіяти... Спочатку це був жах: щовечора, за годинником, приходять... їх тисячі... я повертаюся з роботи, а вони стоять. Потім якось звук, не знаю, майже рідні якісь зробилися... дивно... Вибач, не треба було мені про це...

— Та нічого... Знаєш, чомусь спало на думку, що я дуже чудна істота — починаю відчувати сум за кимось саме в той момент, коли розлука вже минула...

— Я пам'ятаю.

Ще одна пауза — найдовша (для появи гостя з кімнати, відсторонення kota та ін.; ^
)

*

За дверима тихо. Так і повинно бути. Ранкова тиша дозволяє особливо яскраво відчувати, як тобі дошкуляє котяче нявчання під дверима; і як не хочеться вилазити з ліжка; і як нестерпно далі чути ці поклики природи.

Сонце, відлежавши відведені йому години за багатоповерхівкою, вже зробило обов'язкову ранкову пробіжку на схід і попливло своїм звичайним чином (чи то пак — небом).

Кіт не припиняє психічної атаки. Нарешті спромагаюся встати й випустити його на порожню вже майже не ранкову вулицю.

— І чого ти цю тварюку Тишком назвала? Була б кішка, можна було б Сиреною чи ще як... А kota — ну хіба що Клаксоном!

— То нехай буде Клаксон Тихонович... Стривай...ти чуєш?

— Що саме? Котяче ім'я та по-батькові? Ти ще прізвище йому вигадай...

— Та ні... Чуєш... на вулиці... оркестр грає...